

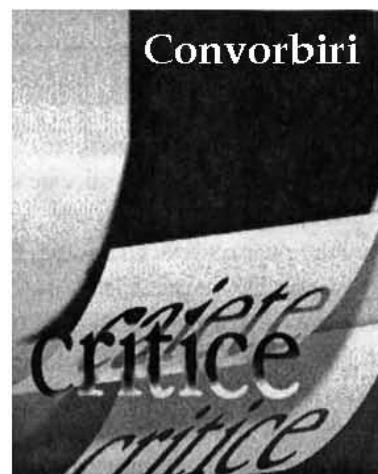
Marinica Preda - fiul lui Sae și fratele lui Sorin,
prin urmare, nepotul scriitorului Marin Preda

"Scriu la o carte despre mitul iubirii, o iubirea în care voi, tânara generație, nu mai credeți"

Abstract

Marin Preda's nephew remembers a few facts about his uncle. He admits that his memories are puzzled, but he remembers the summer holiday that he spent in Bucharest with the writer. Marinica Preda speaks about the time when the novelist was writing his last work - "Cel mai iubit dintre pământeni" ("Earth's Most Beloved Son") - specifying that the uncle was long time unable to find a suitable final.

Keywords: Marin Preda (uncle), Marinica Preda (nephew), memories, "Cel mai iubit dintre pământeni" ("Earth's Most Beloved Son").

Întâmplător sau nu, ai avut marele noroc să fi stat mai mult decât mine în preajma lui Marin Preda. Cum îți apare acum în memorie? Îndrăznești să-i faci un portret?

Indiferent de ce crezi tu, pe Marin Preda l-am cunoscut pe bucătele, ca să zic aşa, în reprise inegale și greu de adunat la un loc. Nu am o imagine unitară, ca să-i pot face un portret... Deci, amintirea lui Marin Preda este, în mintea mea, un joc de puzzle din care lipsește un fragment. Nu știu...

o nouătate să spun că era un tip dificil, care nu se confesa oricui. În ultima parte a vieții sale, pot spune că l-am cunoscut ceva mai bine și ne-am apropiat... Din copilărie, pe când aveam 4-5 câțiva ani, nu-mi amintesc decât doar câteva imagini din apartamentul lui din Dionisie Lupu. Avem și niște fotografii făcute de Aurora Cornu...

Știi acele fotografii, așa cum știi și strădania sadică a Aurorei de a ne ciupi, de a ne face să ne purtăm dezinvolt în fața aparatului de fotografiat.

Am în minte imagini când mă întindeam pe covor și Aurora, de fiecare dată, mă ciupea într-adevăr, mă făcea să râd la poză, în timp ce el, Marin Preda, rămânea foarte serios, foarte concentrat, cu ochelarii lui cu ramă groasă – arăta ca în poza lui celebră din tinerețe, impenetrabil și ușor misterios.

Semăna cu Panait Istrati...

Era modelul intelectualui acelor ani. Era o modă, o anumite expresie facială, coafură, ochelari – acesta era modelul... Dacă te uiți cu atenție, cam toți scriitorii din epoca aveau aerul acesta. Aurora în schimb mi se părea a fi o zână. Era și frumoasă, și caldă, și știa să comunice. Îmi amintesc când ne-a adus la pat niște confeturi din Turcia... Era superbă și cred că, în sufletul ei, a regretat că nu are copii.

Da, țin minte... Cutii de plastic și ebonită. Vedeam pentru prima oară ebonită – neagră și alunecosă...

Pentru noi, atunci, era ceva extraordinar! În plus mai era și un joc de șah, adus din URSS, la întoarcerea din China... Pe Marin, îl țin minte și când mai venea prin Bacău și ne-lua pe genunchi... Țin minte râsul lui aparte, forțat, inconfundabil. Tocmai ne sculase din somn și voia să râdem. Nu știi de ce voia el asta... În orice caz, era rapid și nu avea răbdare. Ne-am mai întâlnit cu el în Bacău, pe stradă, împreună cu Eta, când ne-a cumpărat niște stilouri de la librărie... Eta îl privea de departe, reticentă și ușor nemulțumită... După aceea, nu știi... Eu am primit, pentru prima dată, o invitație ca să mă întâlnesc cu el în vara lui 70, când s-a făcut filmul acela documentar, la Siliștea...

caiete

critice

Cred că era în vacanța din clasa a X-a, când am ajuns în studioul lui Tudor Vornicu. Atunci a fost toată tărășenia...Deci, unchiul mi-a dat telefon, dar eu nu l-am recunoscut - semăna la voce cu Roni Căciularu, un ziarist din Bacău. Și zice Marin cu vocea lui pe care o confundasem: „Știi cine sunt?”. Zic: „Da, domnu' Căciularu. Bineînțeles că ștăru! ...” „Păi, unde sunt și tu?” ... „Păi – zic eu, știind că ieșiseră împreună la un restaurant - nu-s cu dumneavoastră, domnu' Căciularu?”. Ne-am contrat aşa, preț de câteva minute, după care a început să râdă și-mi zice: „Mai ghicește”. Atunci am înțeles și i-am recunoscut vocea. Prost și naiv nu am apucat să spun decât: „Doar nu sunteți...”, și am lăsat puncte apăsate de suspensie, iar el a izbucnit în hohote de râs: „Uite, vreau să te chem la București, ca să ai o vacanță de neuitat”. Și aşa a fost. M-a așteptat la gară, m-a condus, a avut grija de mine. La București, am regăsit ceva din amintirile mele de când eram mic. Era Bucureștiul interbelic, superb și ușor baroc, Bucureștiul de care mă îndrăgostisem eu la 4-5 ani și, când am ajuns la ușă (chiar astă mi-a spus-o Marin Preda) am simțit că sunt Felix, din romanul lui Călinescu - Tânărul venit, în București, la casa lui Moș Costache...Da, mi se părea, aşa, un gest de ieșire în altă lume în marele oraș pe care trebuia să-l cucerească.

Ați plecat împreună la Siliștea.

Da, am plecat... Pe drum, Marin era reticent și preocupaț de nu se știe ce. Se uita la mine, cam într-o parte, mai ales că i-am deranjat interviul, ascultând muzica de la mașină cu volumul dat la maximum. Când i-am auzit vocea, am înghețat imediat, ca în „Morometii”, când se aude vocea la Tudor Călărașu...Marin era prost dispus, mai ales că se stricase aparatura de filmare, exact când trebuia să discute, să ia chiar el un interviu Joișei, mama lui și bunica noastră...Altcumva, era un film bine făcut pentru epoca respectivă; un film interesant, măcar pentru că releva o altă fațetă a scriitorului - o nouă imagine, cum s-ar spune...În fine, după filmul cu pricina am mai rămas un timp în București, ocazie cu care am cunoscut mai mulți scriitori și, mai ales, pe Eugen Jebeleanu, care mă tot lăuda că

sunt un băiat foarte frumos, iar astă mă enerva teribil...Mă rog, a fost o perioadă în care ne-am apropiat, dar ne-am și certat...Cred că știi, de la un breloc.

Îmi amintesc episodul, aşa cum îmi amintesc că Marin avea „limba spurcată”, cum se zice în popor – dacă apuca să spună ceva negativ, acel lucru se împlinea. Îmi amintesc că mie nu a vrut să-mi împrumute „Gramatica limbii franceze”, ediția Larousse, zicând că am să o prăpădesc, deși nu aveam cum – locuiam la subsolul casei de pe „Dr. Herescu”, locuiam deci sub ochii lui. Ei bine, după ce mi-a făcut hatârul și mi-a dat carte, în cartier s-a produs o inundatie teribilă, care a inundat subsolul casei, iar acea carte de gramatică a căzut de pe masă direct în apă și s-a făcut „varză”, exact cum a zis el ! Tin minte că oarecum la fel s-a întâmplat și cu brelocul de care amintești – nu a vrut să fi-l arate, crezând că tu ai să-l furi, fiind atras de ciudătenia brelocului (un căluț de mare învelit în plastic transparent).

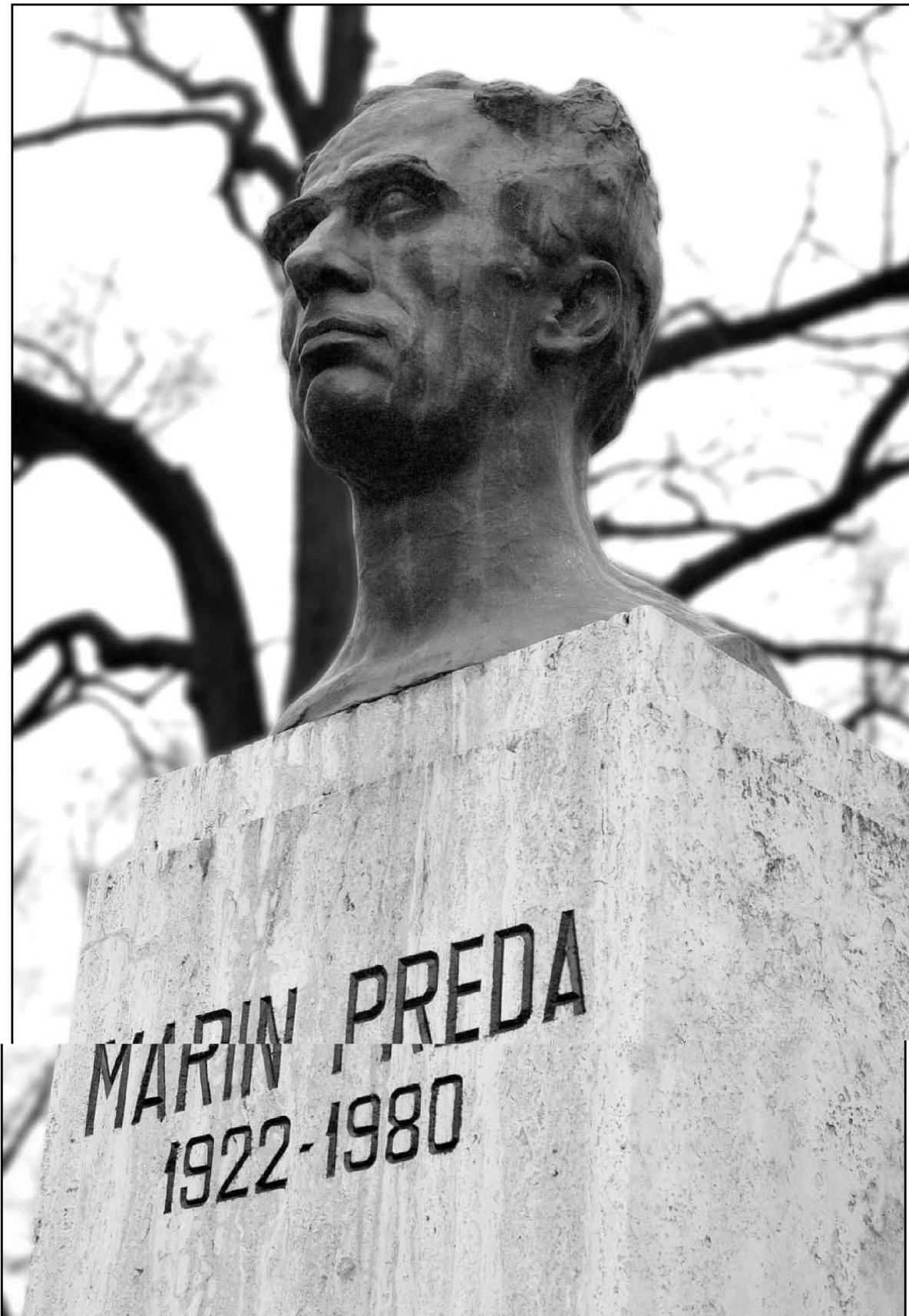
Nu, nu el e de vină, ci Nuțu, care i-a băgat în cap treaba asta. S-a supărat pe mine pentru că s-a întâmplat într-o zi să nu o salut. Asta a fost chiar în ziua în care am intrat prima oară în casa lor și am dat cu ochii de ea. Era foarte Tânără, cu Nicolae în brațe, încăt, pe moment, m-am blocat, neștiind dacă era chiar soția lui (mătușa mea) sau doica. Mi-am dat seama că am făcut o gafă, după cum s-a uitat la mine și mi-a zis: „Ei, pe mine nu vrei să mă saluți ?” ...

Brelocul acesta era...

Marin îmi lăsase cheile, dom'le ! Era un breloc de rahat, din plastic.

Plastic, dar în care era un căluț de mare, cumpărat în Grecia sau în Franța...

Căluț sau necăluț, era un breloc lucrat la strung. Brelocuri d-alea erau pe toate drumurile, chiar și-n Bacău, la fabrica de plexiglas, la Uzina de Avioane...Ca să scurtez povestea, în final nu a mai vrut să-mi lase cheile. A plecat brusc și m-a lăsat pur și simplu pe-afară. Tu pricepi ? A trebuit să mă duc prin curte, prin aripa cealaltă, să cobor la subsol și să intru pe o ușă de serviciu, pe care mi-a deschis-o o vecină și, în sfârșit, am reușit să intru în casă, dar numai în subsol, rămânând câteva zile fără mâncare, fără

bani, fără nimic. Când s-a întors și am început să-i povestesc prin câte trecusem și cum m-a ajutat cu mâncare un prieten de-al meu, care locuia aproape, pe „Dr. Lister”, m-a întrerupt în mod brutal: „Și ce-mi spui mie toate astea?”, iar eu m-am enervat și m-am brăzduit la el – stai așa, băi frate, mă lași ca proasta-n târg și pleci? Ție ți-ar fi convenit să-ți facă altul așa ceva? M-am răcorit în felul meu, fără niciun efect desigur... După vreo 10 ani, prin 1979, Preda m-a invitat la masă și acolo mi-a spus: „Băi, Marine, am greșit față de tine! Probabil că m-am lăsat influențat de Nuți și am greșit”. Apoi, m-a întrebat mai mult de formă dacă eu am luat brelocul sau nu (știi, ca o ultimă întrebare) și atunci i-am spus: „Dom’le, breloc din ăla se găsea și-n Bacău! Erau în toate magazinele de bijuterii!”. S-a uitat foarte mirat la mine. Parcă nu-i venea să credă. „Chiar apăruse moda asta și la Bacău?” a întrebat el și nu s-a lăsat până nu i-am confirmat încă o dată: „Magazinele de bijuterii aveau brelocuri din ăstea”. După aia, ne-am împăcat, deși, un timp nu am mai vrut să am de-a face cu el, până când, nevrând să las lucrurile încâlcite între noi, i-am spus lui Nuți că vreau să-i vorbesc pe îndelete și ea m-a sfătuit să-l pândesc noaptea, când iese din casă. „Du-te cu el noaptea, la plimbare, și așa puteți vorbi orice și oricât!”. Asta am făcut și, câteva nopți la rând, i-am vorbit destul de intimidat. Cred că i-am făcut impresia unui adolescent din acesta, necopt și frământat. Mi-a zis că mă preocupă lucruri profunde, dar vom discuta altădată, nu atunci... În vara lui 1979 (deja se mutase în strada „Pictor Romano”, iar eu eram student în ultimul an la filologie), Marin mi-a cerut să locuiesc la el, dar cu o condiție – să hrănesc nutriile, pe care le creștea în curte (nu știi de ce, dar țin minte că era o adevarată modă, în toată țara). Am acceptat, dar nu a trecut mult până am ajuns să regret. Prima oară când nutriile au scăpat din cușcă, m-am speriat rău, că aveau dintii ăia mari și lungi, și păreau că mă amenință. L-am sunat imediat la Mogoșoaia și el m-a sfătuit să stau liniștit și să nu-mi fac probleme: „Ia-le, bă, de coadă”... „Dom’le, dar au niște incisivi de speriat!” am zis. El însă

a insistat: „Ia-le de coadă și ai să vezi că nu-ți fac nimic”. A fost o perioadă în care ne-am apropiat foarte mult și am discutat îndelung despre literatură, despre artă în general despre „Morometii” și multe altele. Imi amintesc mai ales o scenă, pe care am trăit-o cu el în timp ce ne plimbam pe strada „Mântuleasa”. Tocmai discutam în momentul acela despre niște chestii istorice, despre naivălirea slavilor și cum ocupaseră ei zonele cheie ale civilizației, când a tăcut deodată, ba chiar m-a repezit când l-am întrebat nu știu ce. S-a schimbat brusc; devenise un cu totul alt om. Nu știam ce se întâmplă, până în clipa în care mi-am dat seama că, în curtea bisericii de vizavi avea loc o înmormântare. Fără nici o explicație, mi-a cerut să ne întoarcem acasă. Probabil, nu voia să-l văd în starea aceea de tulburare care îl cuprinsese. Probabil, făcuse un atac de panică – nu știi. Nici măcar nu m-am supărat pe el. Știam de mai demult că e sensibil la anumite lucruri și că sensibilitatea asta și-o masca într-un mod foarte brutal.

Dacă te-a acceptat în plimbările lui nocturne, înseamnă că te invita și la restaurant – la Casa Scriitorilor sau la COȘ, în Piața Cosmonaștilor. Mâncarea, tabietul ei vreau să spun, și un pahar cu vin îl făcea uneori să fie strălucitor și memorabil.

Da, așa e. Țin minte că eram odată la Scriitori și la masă venise Dorin Tudoran. Se discuta despre Ceaușescu, despre Păunescu... M-am băgat și eu în vorbă și l-am întrebat ce părere are despre Ceaușescu și el mi-a replicat: „Dom’le, e un tip pierdut”... „Păi, de ce?” l-am întrebat eu surprins (să nu uită, eram prin 1979) și el s-a uitat la mine, a ezitat un timp (să-mi spună, să nu-mi spună), după care mi-a zis în șoaptă cumva, confidențial oricum: „A pierdut frâiele din mâna”. N-am mai insistat, deși îmi stătea multe pe limbă să-l întreb. Discuția s-a mutat pe Adrian Păunescu, la care ținea și cu atât mai mult regreata evoluția lui ca poet. Principalul reproș pe care i-l făcea era următorul: „A intrat în folclor”. Și drept argument a adus catrenul care circula în acei ani: „N-are cur și n-are coaie / Ceaușescu Nicolae / Cât să-l lingă într-un an Cumîlcheamă Adrian”... Cum

spuneam, la masă venise Dorin Tudoran, care i se plângea într-o naivitate, că nu știa ce pățise că nu știa ce i se pregătea. Marin Preda l-a lăsat un timp, după care l-a întrerupt, concluzionând, în stilul lui, optimist ironic: „Lasă, Monșer, că vine toamna, vin alegerile, și-i aranjăm noi!”. La început, am luat treaba asta cu alegerile ca pe o glumă amară, dar după aceea mi-am dat seama că se refereau la alegerile de la Uniunea Scriitorilor, unde se manifestau deja două tendințe polare ale intelectualității române din epocă: pro Ceaușescu și...un fel de nucleu de disidență, pe care, totuși, cu greu l-a fi numit „anti”. Oricum, lui Ceaușescu îi cam era frică de această grupare, drept pentru care a desființat organizația de partid din Uniune, Congresul scriitorilor l-a amânat de mai multe ori...Întâmplător sau nu, Uniunea Scriitorilor devenise singurul loc unde comuniștii nu aveau deplină putere.

Erau „roșii” și „albi” – cei grupați în jurul lui Barbu și cei din jurul lui Preda. Partidul îi lăsa să se certe între ei, le promitea sprijin în parte, și, când lucrurile degenerau în acuze dure și amenințări, îi pedepsea pe toți. Era de fapt o joacă a dezbinării.

În fine, s-a purtat foarte bine cu Tudoran, l-a lăudat, „Poet Tânăr, de viitor”, dar întâmplarea a făcut ca am citit o poezie a lui Tudoran dedicată lui Marin Preda: „Un tăran fericit” – nu știa dacă ai citit-o. Eu, când am dat cu ochii de ea, mi-am zis în gând: „Uite, bă, frate, cum se face carieră!”...Amuzant a fost însă altceva. S-a oferit să mă conducă la cămin cu „Fiatul” lui vișiniu și desul de hodorogit și, pe drum (după cum știi conducea execrabil, aproape sinucigaș), am luat-o pe strada Academiei și, în timp ce el se concentra la volan asupra intersecției, am simțit nevoia să-i vorbesc. Îl zic: „Dom'le, știi că am să-ți pun o întrebare care ti se va părea, poate, tâmpită, idioată, dar spune-mi și mie – de unde stii că femeia de care ești atras e aia potrivită?”. El se uită la mine ușor mirat și zice: „N-ai de unde să știi, dar poti verifica!”... „Păi, cum?” am insistat eu... „Simplu. O scoți în lume, vezi cum reacționează în diverse situații și te lămurești”. Așa era el. Cu Marin Preda, totul și se părea simplu, totul avea soluții...

Apoi, ne-am continuat drumul în mașină și am luat-o pe o străduță îngustă, pe linia tramvaiului, când motorul a început să dea rateuri și s-a oprit chiar pe sine. Zic: „Hai, unchiule, că dă tramvaiul peste noi!”. Se speriașe și el puțin. Învârtea cheia în demaror într-o veselie și, ca în filmele cele proaste, când tramvaiul mai avea câțiva metri până să ajungă la noi, mașina a pornit. Băi, știi cum a reacționat atunci? S-a luminat tot la față și, cu o mândrie teribilă, a zis: „Ai văzut ce năzdrăvănie am făcut?”. Parcă era un puști din acela, de la țară, mândru de isprava lui.

Conducea mizerabil. Era un pericol public. Trecea în viteza prin intersecție și comentă singur: „Acela a fost un stop...Aia a fost o intersecție unde trebuia să mă asigur”. Nu întâmplător, a avut mai multe accidente.

În mod ciudat și greu explicabil, de câte ori avea înfațisare în procesul de divorț cu Nuțu, făcea accident. De altfel, tot așa o cunoscuse – într-un mic accident de mașină, provocat tot de el... În fine, să revin la masa aceea de la restaurantul Uniunii. Îmi amintesc că își comandase un șnițel de vițel cât farfurie, dar nu l-a putut mâncă. Și, privind el îndelung jumătatea de șnițel rămasă în farfurie, a zis: „Uite, vezi? Dacă m-ar vedea un jurnalist, imediat ar scrie că fac risipă!...Apoi, mi-a dat ca exemplu un articol al lui Marquez, pe care îl citise de curând – cum a ajuns el într-o țară africană, iar președintele țării l-a invitat pe scriitorul columbian în oraș, la un restaurant. Poanta e că, acolo, în restaurant, n-au avut ăia de unde să le dea o friptură, aşa mare săracie era acolo! Asta povestea el, în timp ce Dorin Tudoran îl sorbea din priviri și nu spunea nimic. Nu mi-a făcut o impresie prea bună Dorin Tudoran. Atunci, la masă, părea servil, umil...După aia, am auzit că a emigrat în SUA și că s-a făcut mare disident, în grupul lui Tismăneanu. Atunci, la masă, se purta altfel. Se simțea că are nevoie de autoritatea lui Marin Preda, că are nevoie de protecția lui... Nicolae Manolescu chiar a avut un articol intitulat „Efectul Preda”, în care exact asta deplânghea – că Marin a apărăt prea mult scriitorimea. Și avea dreptate. El înțelegea să lupte pentru onoarea

breslei, să ia apărarea oricărui scriitor în fața partidului, chiar dacă acel scriitor nu ar fi meritat acel lucru.

Mesele rafinate și vinul bun îl inspirau. Restaurantul era pentru el un fel de spațiu ritualic, în care doar el putea să oficieze, să conducă discuția încotro voia el, plasându-și vorbele lui strălucitoare, memorabile... Înconjurat de oberchelneri și având o masă rezervată numai pentru el, aşa cum se întâmpla la Uniune, avea imaginea reușitei sociale și recompensa ambiției sale devastatoare. Asta îl făcea să se simtă confortabil, în siguranță, și atunci, pentru câteva ore, ieșea din carapacea lui diurnă.

Îmi amintești de ziua în care m-a invitat pentru prima oară la restaurantul „Capșa”. Bineînțeles că eu am întârziat, iar el, care venise mai devreme, m-a așteptat ușor nervos în fața restaurantului. Asta m-a impresionat teribil, cu atât mai mult cu cât nu mi-a făcut niciun reproș. M-a privit doar. M-a privit cum doar el putea să privească în

astfel de situații... În sfârșit, intrând în brasserie, a vrut să comande o mâncare mai ușoară. Nu a găsit nimic care să-l inspire și, până la urmă, a luat ceva foarte ușor...niște sarmale – foarte reușite, altcumva. Cu cât mâncam mai mult și paharele se goleau cadențat, cu atât discuția noastră se încălzea. Atunci, am prins eu curaj să-i spun că a făcut o greșală cu „Moromeții” volumul II, dându-i același titlu. Era o eroare de calcul scriitoricesc. Erau două romane distincte, care acopereau două epoci diferite, în tehnici românești diferite, iar el mi-a dat atunci o motivație pe care am crezut-o doar pe jumătate – că a făcut-o din interes financiar, că la reeditare se câștigă mai bine...După aia, l-am întrebat de ce refuză să facă scenarii de film după cărțile lui (amintindu-mi ce răspunsese el într-un interviu la aceeași întrebare: „Dragă, țărani mei sunt desculți și rupti în fund. Pe ecran nu ar da bine”). De astă dată, nu a mai răspuns în doi perii și a început să dezvolte două motive estetice

menite să justifice refuzul – primul motiv era că absența vocii naratorului scade la jumătate valoarea filmului; al doilea motiv îl reprezenta actorii și regizorul... Spunea că pentru Ilie Moromete l-ar fi dorit ca actor pe Anthony Quinn, iar ca regizor pe Lucian Pintilie.

În una din discuțiile cu el, a pomenit vreodată că vrea să lase un „testament literar”.

Mi-ai spus că voia să se dezică de nuvela „Desfășurarea”.

Nu, despre „Desfășurarea” nu am vorbit niciodată cu el.

Atunci „Ana Roșculeț”.

Nu cred că ți-am spus eu despre aşa ceva. Cu el, am discutat despre „Cel mai iubit”. Am discutat în două faze – când era la începutul cărții și când era aproape de final. Prima dată, mi-a spus că acțiunea e simplă. Se petrece în Clujul anilor '50 și că toată perspectiva cărții este viața cotidiană, viața de familie, dramele din viața unor intelectuali. Nu mi-a dat multe detalii. A vorbit doar despre dorința lui de a surprinde tragicul istoric reflectat în tragedia individuală a unui intelectual. Înainte ca eu să plec în vacanță la mare cu Mircea Cărtărescu (asta era prin 1979), l-am mai întrebat o dată cum stă cu romanul și el mi-a zis: „Dragă, mai am de scris finalul. Dar, în rest, sunt mulțumit de carte. E romanul total”, adăugând apoi că deja se gândeau la următoarea carte, că urma să scrie „A opta poruncă”, despre care mi-a zis că e povestea unei bătrâne de la CAP, cu copiii plecați la oraș, care e silită să fure de pe propriul ei ogor – petecul de pământ luat de comuniști... Degeaba i-am cerut detalii despre această „A opta poruncă”. Gândul lui era doar la „Cel mai iubit” și se lăuda cu opinile celor care citiseră în manuscris romanul – Ovid S Crohmălniceanu, Eugen Simion sau Magdalena Bedrosian, care i-ar fi spus că „Cel mai iubit” reprezintă o culme literară – cel mai bun roman al lui. Ceea ce-l nemulțumea era finalul, cum a și recunoscut singur: „Dom'le nu-i găsesc finalul. Îi caut încă fibra. Editura îmi cere să o predau și eu nu mai termin... Fac o pauză și mă mai gândesc”... În august 79, cred că la o săptămână după ziua lui de naștere, 5 august,

m-a căutat și mi-a propus să locuiesc în camera de serviciu din strada Pictor Romanu. M-am mutat acolo și, spre toamnă târziu, în minte că a venit neanunțat de la Mogoșoaia și m-a găsit în bucătărie, jucând șah cu Cristian Teodorescu. Nu a intrat ca tot omul în propria sa casă. Era puțin „făcut” și mai întâi m-a strigat de la poartă, țărănește: „Marineee, ești acasă, bă ?”. Am zbughit-o imediat să îi deschid și, la plecare, mi-a zis tot așa, în stil morometean: „Pa, bă!”. M-a amuzat la nebunie combinația asta între „pa” și „bă” – o expresie neauzită la el până atunci; o expresie și nouă, și explozivă... Apoi, a mai venit o dată și m-a găsit tot în bucătărie, și tot jucând șah cu Cristi Teodorescu. Când a intrat Marin, afară era frig și înăuntru, căldură. Am stat de vorbă, i l-am prezentat pe Cristi și el, după ce ne-a privit îndelung, a zis: „Văd că aicea e prietenie nu glumă !”. Ei bine, când a plecat, m-am uitat în urma lui și m-am întunecat sufletește. Îl știam om elegant, cu lucruri de bună calitate și de bun gust pe el. Știa să se îmbrace când voia, dar, de data asta, paltonul de pe el era cam ros la mânce, hainele atârnau nu știu cum pe el – pe scurt, era în faza aia a lui „neglijentă”. Și a mai fost ceva care m-a șocat la această întâlnire. M-a șocat remarca lui Cristi, care, după ce Marin a plecat salutându-ne cu „Pa, bă”, a zis: „Bă, omul ăsta a suferit de frig la viața lui !”. Bineînteles că n-am înțeles prea bine ce vrea să zică și l-am întrebat de ce spune asta, pe ce se bazează, și atunci Cristi m-a uluit a doua oară, spunându-mi: „Nu mai ții minte ce a spus când a intrat în cameră ? A zis: «Aici e cald». A zis cu vocea omului care știe cât de prețioasă e căldura unei camere, când te întorci înfrigurat de la serviciu”.

Deci, despre „Cel mai iubit” nu ați mai vorbit.

Ba da, o dată, pe fugă, l-am întrebat dacă a găsit finalul și el mi-a confirmat că-l găsise, nu fără a face o observație ușor răutăcioasă: „Este o carte despre mitul iubirii, o iubire în care voi, generația Tânără, nu mai credeți !”.

Poate că avea dreptate. Când timpul nu mai are răbdare, toate se strică – iubirea, mai ales.